ԳԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պօլսոյ Համ. 10 Մէճ.
» » Գաւառաց » 12 »
Վեցամսեայ » Կ. Պօլսոյ » 5 »
» » Գաւառաց » 6 »
Օտար երկիրներու » 24/2 Ֆրա

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղրշ, երկու անգամի համար 2 ղրշ է. աւելի անգամներու համար գատ սակարկութիւն կը լինի։

Մէկ մի թիւ 40 փարա արժէ։

ՄԱՍԻՍ
ԼՐԱԳԻՐ
ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՅ

ԳԱՅՄԱՆՔ

Դուրս մնացած յօդուածոյ ծախսը Խմբագրութեան վրայ է։

Նամակները Խմբագրութեան համար ... Խմբագիր—Տնօրէն ... Կ. Պօլիս Պօ-Ֆիթ—Փորս Ճէլալիյէ խան թիւ 31 Մասիս գրասենեակը։

Յանձնեալ նամակ չ'ընդունուիր։

Զղարգած նամակ, յօդուած, եւ այլն չեն դարձուիր։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 23 ՅՈՒՆՎԱՐ

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս առաւօտ հասած հեռագիրք

Լոնտրա 3 փետր.

Երեսփոխանաց ժողովին մէջ Պ. Կլատսթոն ժողովին գործողութեան դէմ երեսփոխանաց ի գործ դրած խափանարար ջանից առաջքն առնելու համար օրէնք մ'առաջարկեց։ Ասկէց աղմկալից վիճաբանութիւն մը բացուեցաւ, և 36 իրլանտացի երեսփոխանք արտաքսեցան։

Փարիզ 3 փետր.

Երեսփոխանաց ժողովին մէջ Պ. Անթօնէն Բրուսթ հարցապնդում մ'ուղղեց Պ. Պարթելմի Սէնթ—Իլէրի իր արտաքին աշխարհակալութեան վրայ և Յունաստանի նկատմամբ բռնած ընթացքը խօսիլ պարտաւեց։

Պ. Պարթելմի Սէնթ—Իլէր պատասխանելով յայտնեց թէ Ֆրանսայի աշխարհակալութիւնը խաղաղական է միշտ։

Պ. Լամի ձախակողմեան երեսփոխանը պարսաւեց Յունաստանի բռնած ընթացքն, և խրատ տուաւ որ իւր պատերազմական պատրաստութիւնները դադրեցնելով՝ Եւրոպիոյ բարեացակամութեանը դիմէ, որ խաղաղական լուծման յոյս կը յայտնէ։

Այս ատենախօսութենէն յետոյ ժողովը միաձայնութեամբ ընդունեց ձախակողմին առաջարկած օրակարգն, որ կատարեալ հաւանութիւն կը յայտնէ Պ. Պարթելմի Սէնթ—Իլէրի աշխարհակալութեան։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական Հրամանաւ՝

Սարուխանի նախորդ կառավարիչ Նէճիպ փաշա Պէյրութի կառավարիչ անուանեցաւ. Բումէլիի Պէյլերպէյութեան սահմանաւ։

—

Վեհ. Սուլթանն ադամանդեայ Օսմանիէ պատուանշան տուաւ Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահ Պ. Ժիւլ Կրէվիի։

Առաջին կարգի Օսմանիէ պատուանշան տուաւ Ֆրանսայի Ատենին նախագահ և Հասարակային կրթութեան նախարար Պ. Ժիւլ Ֆէրրիի։

Նոյն պատուանշանը տուաւ նաև Ֆրանսայի Արտաքին գործոց նախարար Պ. Պարթէլմի Սէնթ-Իլէրի։

—

Վաղըթ դժգոհութեամբ կը ծանուցանէ այսօր թէ Անգլիա Հելլենական խնդրոյն նկատմամբ նոր բանակցութեանց չուզեր եղեր բռնկիլ մինչև որ Բ. Դուռը չիմացնէ թէ մինչև ո՛ր սահման զիջում պիտի ընէ սահմանադծին ուղղութեան մասին։

—

Բ. Դրան նախարարք չորեքշաբթի օրը մինչև իրիկուն Բ. Դրան խորհուրդ ընելէ յետոյ գիշերն ալ Եըլտըզի պալատն ի խորհուրդ գումարեցան։

—

Աթէնքէն եկած լրոյ նայելով, պատերազմական նախարարն հրամանագիր մը հաներ է որ ապագայ մինչև անգամ երեք տարւոյ համար արձակուրդ առնուլ և բանակէն հեռանալը կ'արգելու։

—

Վաղըթ կը ծանուցանէ թէ Տէրվիշ փաշան մի քանի օրէն Սէլանիկ պիտի երթայ։

—

Մախսուսէի Լութֆիէ շոգենաւն, որ այսօր ճամբայ կ'ելնէ, Ֆէրիգ Իսքանտէր փաշան Դամասկոսի բանակատեղը կ'երթայ։

Նոյն շոգենաւով զօրք, ռազմամթերք և դրամ կը ղրկուի Սէլանիկ։

—

Սօֆիայէն կը ծանուցուի թէ Վիտինի կողմն արշաւ մը խնդրոյ առթիւ Պուլղարաց և Սերպիացւոց միջև կռիւ ծագեր է, և 10 անձինք սպաներ են։

—

Ճէրիտէի Հավատիս կը ծանուցանէ թէ այս միջոցիս ծովային նախարարութիւնը մեծ փոյթ կը տանի պատերազմիկ շոգենաւերն և զրահաւորները լաւ վիճակի մէջ դնելու, և ծովային զօրաց պէտքերը լրնելու։ Երբեմն այս նպատակաւ գիշերներն անգամ ծովային պաշտօնատունը բաց կը լինի։

—

Կարնոյ Էնվարը Շարգիյէ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Կարնոյ նահանգէն Տէրսիմի նորակազմ նահանգին կցուած գաւառաց անունները դեռ պաշտօնապէս չեն նշանակուած։ Բայց Երզնկայի կառավարչին յայտարարութեան նայելով, նոյն գաւառին Մեծկերտ, Գուզիջան և Օվաճըգ գաւառակները Տէրսիմի կուսակալութեան հետ միացած են։ Ինչպէս արդէն ծանուցինք, Տէրսիմի կուսակալը Խօզաթ պիտի նստի։

—

Ճէրիտէի Հավատիս իւր այս առաւօտուան քաղաքական տեսութեան մէջ կը յիշէ այն լուրը թէ Շէյխ Օպէյտուլլահ յառաջիկայ գարնան վերստին Պարսից վրայ յարձակելու համար պատրաստութիւններ կը կատարէ եղեր, և այս նոր շարժումներէն Օսմանեան տէրութեան համար ծագելիք վտանգն և մտահոգութիւնը բացատրելէ յետոյ, խորհուրդ կուտայ կառավարութեան որ հրամաններ ղրկէ Վանայ զօրաբաժնին հրամանատար Նաֆիզ փաշայի, որպէս զի պէտք եղած դիւանական միջոցները գործածէ Քիւրդական այդպիսի նոր պայթման մ'արգելելու համար։

—

Հասարակային կրթութեան նախարարն հրամանագիր մը ղրկեց գաւառական իշխանութեանց, որպէս զի տեղական Բիւջէին փոխարինաց դասատուներուն ամսականներն անվճար չմնան։

—

Դատական նախարարը քննիչ դատաւորաց նուազութիւնն և այս պատճառաւ բազմաթիւ դատերու դանդաղութիւնը նկատելով, որով իշխանութիւնը կը հարկադրի բազմաթիւ ամբաստանեալներ բանտի մէջ պահել, ոստիկանութեան պաշտօնատան մէջ յատուկ տեղ մը պատրաստել տուաւ ամբաստանութեամբ բանտարկեալ անձանց համար, և տասնեհինգի չափ քննիչ դատաւորներ անուանեց, որպէս զի այն բանտարկելոց հարցաքննութիւնները շուտով կատարեն, և որոց վրայ որ յանցանք չկրնայ հաստատուիլ, ազատութիւն տան նոցա։

Սոյն հարցաքննութեանց հսկողութիւն պիտի ընեն վերաքննութեան (իսթինաֆ) ատենի նախագահ Սուրուրի էֆէնտի և Դատական տեսուչ Շէֆիգ էֆէնտի։

—

Պաշտօնական թերթ մը կը ծանուցանէ թէ Հակառակ այն արգելքին որ յառաջագոյն հրատարակուած էր, օտար երկիրներէ դարձեալ վիճակահանութեան թղթեր բերուած են և կը վաճառուին, շատ անգամ ձրի վնասներ պատճառելով ժողովրդեան, բաց որուն խարդախական բաներ են։ Ուստի ով որ տէրութեան հրամանագրով վաճառուելիք վիճակահանութիւններէ տարբեր վիճակահանութեանց թուղթերը վաճառել ուզէ, նախապէս առեւտրական պաշտօնատունը պարտի դիմել, ուր պիտի քննուի թէ այդ թուղթերն օրինաւո՞ր են։ Միանգամայն 100էն 10 տուրք պիտի վճարեն։

—

Անկլօ—Հնդկական լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Մահարանէ Սաւրինաթ Հնդիկ իշխանը հազար ռուփի (իբր 100 Անգլ. լիրա) նուիրեր է ի նպաստ Հայաստանի սովելոց։

—

Առեւտրական և Երկրագործական նախարարութեան թղթակցութեան գլխին Խիլմի պէյ, որ Ճիպրալթար մաքսատան ծովային Սառըզ փաշային որդին էր, չորեքշաբթի օրը կաթուածահար եղաւ իւր գրասենեակին մէջ։

—

Ղալաթիոյ գողերը Թանկարան և Թելեգրաֆարան նիւթեր վերցնելով միայն գոհ չեն լինիր։ Երեկ գիշեր Մահմուտ Պ. Ա. Մարքոսի գործատանը մտնելով, չորս ձիու զօրութեամբ շոգեշարժ մեքենայ մը վերուցին տանելու. Ալէքի ծանր մեքենայ մ'ալ վերցնելու փորձ փորձեր էին, բայց տանելու պատեհութիւն չեն կրցած ունենալ։

—

Նախընթաց օր Բէրա Հաճակաուր Պօն Մարշէի վաճառատան մէջ ծագած փոքր հրդեհին նոյն հաստատութեան տէրերը բնաւ վնաս չափած կրեն։ Ամբողջ վաճառատան դրացին ալ վաճառքն 84.000 ոսկի արժէքով ապահովութեան ընկերութեան մը կողմէ երաշխաւորեալ էր։ Այրած վաճառքը 6000 ոսկւոյ արժէք ունենալով, յիշեալ ընկերութիւնն այս գումարը վճարելու վրայ է։

Հրդեհը ծառայի մը անուշադրութեան կը վերագրուի։ Քօնեակի սրուակ մը կոտրած լինելով, ծառայներէն մին սիկարա մը վառելու համար լուցկի մը կը բռնկցնէ, այրած մասը սրուակին վրայ ինկնալով, քօնեակը կրակ կ'առնու, և պատճառ կը լինի հրդեհին։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գոհութեամբ կը լսեմք թէ՝ Ս. Երուսաղէմայ պատրիարքին խնդիրը մեծ կարեւորութիւն առնուլ սկսեր է Թուրքիոյ Հայոց մէջ։

Այս անգամ Շուշիէն՝ Ն. Ներսէս Գաբրիէլ Ասհարունեանց 100 րուբլի նուէր ղրկած է ի Պատրիարքարան Երուսաղէմայ Աթոռին յանձնելու համար։

—

Մշոյ Պօլսեցիք գաւառէն Յովսէփ վարդապետ և Տ. Բարսեղ քահանայ դատաւորելու համար Պատրիարքարանէն ուզուած էին։ Սակայն մինչև ցարդ երկուքն ալ դալուստնին անտարբեր լինելուն՝ երէկ Պատրիարքարանէն առաջազդական հեռագիր ուղղուեցաւ իրենց, որ անմիջապէս ճամբայ ելնեն ու Կ. Պօլիս գան։

—

Սեբաստիոյ բանտարկեալ ազգայինք արձակուեցան, ինչպէս որ ժամանակին ծանուցած էինք։

Այժմ կ'իմանամք թէ ընդհանուր դատախազին ներկայութեան պաշտօնական քննութեան ձեռնարկուեր է, և բանտարկեալք կարգաւ հարցաքննութեան կը ներկայանին։

—

Պոյապաթի գայմագամին համար դժգոհութեան լուրեր եկած են ի Պատրիարքարան։

Պոյապաթցիք յիշեալ գայմագամէն գանգատելով կը ծանուցանեն, որ իւր ապիկարութեամբն հանդերձ զանազան բռնութիւններ ի գործ կը դնէ եղեր խեղճ ժողովրդեան վրայ։ Սա մինչև իսկ տեղւոյն Հայ Մէպուսն և ուրիշներ իւր ներկայութեանը բերելով սաստիկ տմէկ դատելոյ կը սպառնայ եղեր։

Գայմագամին այս բռնական ընթացքին նոյն իսկ տեղւոյն Թուրք պաշտօնատարք չհամակերպելով հակառակութիւն, գործած զանազան բռնութիւնները տեղեկագրելով կողմնակ կուսակալին ներկայեր են։

—

Երէկուան Հայրենիքի մէջ կարդացինք թէ՝ Ս. Պատրիարքն երկուշաբթի օրը մայրաքաղաքիս թաղ. խորհրդոց Ատենապետներուն պատուէր տուեր է, որ մայրաքաղաքս գտնուող այս կամ այն եպիսկոպոսին Ս. Պատարագ մատուցանելու հրաւէր ղրկելէ առաջ՝ Պատրիարքարանէն տեղեկանան թէ այն եպիսկոպոսը դատապարտեալ ներքի՞ն է թէ ոչ. վասն զի, բաներ է, դժբաղդաբար այնպիսիներ կան նախ այժմ ի Պօլիս, որք իրենց հովուութեան յանձնուած գաւառին ազգային մասերը կորզած և ժողովուրդը կեղեքած են։

Ս. Պատրիարք Հօր այս դիտողութիւնը մեք թէև իրաւացի կը գտնեմք, բայց աւելորդ չեմք համարիր դիտողութիւն ընել թէ նախ պէտք է գիտնալ որ երբեմն [illegible] Եպիսկոպոսներն ո՞վ ք են։ Ասոր համար հարկ է որ Պատրիարքարանն այդպիսեաց ցանկը պաշտօնապէս հաղորդէ մայրաքաղաքիս Թաղ. խորհրդոց, որպէս զի բաց այնմ վարուին։

Եթէ Թաղ. խորհրդոց ատենապետներուն շատը լրագիր կարդալ գիտնային կամ կուսակցութեան չծառայէին, Ս. Պատրիարք Հօր այս յանձնարարութեան պէտք չէր մնար, բայց դժբաղդաբար այնպէս չէ։

—

Մալաթիայէն առ. Ազգ. Պատրիարքարան ուղղեալ ժողովրդական հանրագիր մը գանգատէս կը գանգատի տեղւոյն Պետրոսեանց Սրապիոն եպիսկոպոսին դէմ։ Հանրագիրը կ'ըսէ թէ յիշեալ եպիսկոպոսը ագէտ և անուս մէկը լինելով, բնաւ վարժարանաց խնամք չէ տարած իւր բազմամեայ պաշտօնավարութեան մէջ։ Մալաթիոյ երկու վարժարան կը գտնուի. սակայն մինչև իսկ հասարակ ընթերցանութիւն լաւ չգիտցող վարժապետաց յանձնուած են։ Երկու ընկերութիւնք կան 8-9 տարիէ ի վեր հաստատուած ի նպաստ դպրոցաց, սակայն եպիսկոպոսը բնաւ օր մը այցելութիւն տուած և զանոնք քաջալերած չէ։ Լուսոյ և յառաջդիմութեան բարեկամներն եպիսկոպոսին անհաշտ թշնամիներն են. իսկ ժողովուրդը քիչ շատ վարժուած լինելով իր զաւկին կրթութեան համար դրամ տալու, և Ազգային վարժարանաց թշուառ կացութիւնը տեսնելով, ստիպուած է իւր զաւակները բողոքականաց դպրոցները ղրկել։

Բաց աստի, հանրագիրը կոշտաբարոյ, արծաթասէր և օրինազանց կ'ամբաստանէ զՍրապիոն եպիսկոպոսն, եւ կրկնամուսնութեան իրաւունքները կը յայտնէ։ Նոյնպէս կը գանգատի թէ 20 երկար տարիներէ ի վեր Սահմանադրութիւնը տակաւին գործադրուած չէ և գործադրուելու ալ յոյս չկայ։ Կը գանգատի թէ Մալաթիոյ երկու վանուց հասոյթներն ի՞նչ կը լինին՝ բնաւ յայտնի չէ. ոչ հաշիւ կայ, ոչ արձանագրութիւն և ոչ այլ ինչ, ամենն ալ Առաջնորդին ձեռքն է։

Վերջապէս հանրագիրը Սրապիոն եպիսկոպոսի պաշտօնանկութեան առ. դիւնք եղող դանդաղութեան և անհոգութեան դէմ բողոքելով, և անոր տեղեկէն Հիւսնի—Մանսուրի վարդանայ գիւղէն 15 տարի առաջ կալին այս օրերս Համաճական լինելը յայտնելով, կ'աղաչէ որ այսպիսի արդարադատ և ուսեալ անձ մը հեռացուցանի և քաղաքին ու գաւառներուն մէկն առաջնորդ ղրկուի։

Յուսալի է որ Ազգ. վարչութիւնն այս հանրագիրը նկատողութեան կ'առնու և հարկ եղածը կը տնօրինէ։

—

Պուլանըխէն և Մանազկերտէն առ. մեզ ուղղեալ թղթակցութիւն մը յատուկ դէպքերու ցուցակ մը կը ներկայէ, զոր յաջորդ թերթով պիտի հրատարակեմք։

Սոյն թղթակցութիւնը կը ծանուցանէ նաև թէ Պուլանըխի և Մանազկերտի Հայք հանրագիր մը կ'առաքեն առ. Պատրիարքարան ուղղեալ, որով 34-35 հազար հոգէ բաղկացեալ ժողովրդեան մը ցաւերն ու պէտքերը Մշոյ Առաջնորդարանէն ազատել և հոգալ կարելի չըլլալը յայտնելով՝ կը խնդրեն որ այս երկու գաւառները Մշէն զատուելով առանձին առաջնորդութիւն մը լինին։

Այս հէքեան վրայ ի հարկին կը խօսիմք։ (Հայրենիք)

—

Ամասիոյ և Մարզուանու միացեալ վիճակաց Գաւառական ժողովը գիր ղրկելով ի Պատրիարքարան, կը խնդրէ որ նորընտիր Առաջնորդ՝ Այվազեան Գեր. Տ. Եղիշէ վարդապետին դալուստը փութացնէ։

Պատրիարքարանն հեռագրով Գեր. Այվազեանի հրաժարականը ծանուցանելով, առաջնորդական նոր ընտրութեան ցանկին ու հրահանգն յառաջիկայ թղթատարով ղրկել խոստացաւ։

—

Կը լսեմք թէ Միացեալ Ընկերութեան Եէնի գափուի յանձնաժողովն՝ իւր աշխատութեանց իբր նախախնամք՝ Միացեալ Ընկերութեան Տնօրէն ժողովին ցանկ մը ղրկած է, որոյ մէջ 180 բաժին նշանակուած են։

Նոյնպէս, Միացեալ Ընկերութեան Տնօրէն ժողովը մայրաքաղաքիս մէջ գտնուած Մշեցի ազգայիններուն հրաւիրեր է, որպէս զի Վանեցի և Բղէշի ազգայնոց նման իրենք ալ յանձնաժողով մը կազմեն Միացեալ Ընկերութեան օժանդակելու, և այս եղանակաւ՝ Հայրենի մանկանց դաստիարակութեան մեծ և կարեւոր ձեռնարկին մասամբ մ'օգնած լինին։

Մշեցի ազգայինք սիրով ընդունեն են այն հրաւէրն, և խոստացեր են ի ժողով գումարել Միացեալ Ընկերութեան գրասենեակին՝ յանձնաժողովոյ ընտրութեան և բաժանորդագրութեան ձեռնարկելու համար։

Փափաքելի է որ ուրիշ գաւառացի ազգայինք ալ այս ազգասիրական ջանից հետեւելով՝ Միացեալ ընկերութեան աշխատութեանց օժանդակին։

—

ՎՐԻՊԱԿ

Լրագրոյս երէկուան քանի մը թիւերուն մէջ 80 և 81 տողերնուն համար վարչութեան խնդրելիք փոխը՝ փոխանակ 36,000 ի 360,000 եղած է տպագրական սխալմամբ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Նոր դեսպանախորհրդի առաջարկը դեռ ծնունդ չառած կը պայթի իբրև պղպջակ։ Անցեալ երկուշաբթի իրիկուն Սըր Չարլզ Տիլք խորհրդարանին մէջ հարցապնդման մի պատասխանելով՝ յայտարարեց թէ ոչ ևս դիտաւորութիւն կայ ի Պոլիս դեսպանախորհուրդ մի գումարելու, այլ վեց տէրութեանց դեսպանները Դրան հետ պիտի բանակցին խնդրոյն խաղաղական լուծում մը տալու համար։

Ձեմք գիտեր թէ ի՞նչ ըսել կուզէ այս նոր յայտարարութիւնը։ Դեսպանք ամեն ժամանակ կրնան բանակցիլ Բ. Դրան հետ և իրենց պաշտօնն, եթէ խնդիրները խաղաղութեամբ լուծել չէ, ի՞նչ բանի վրայ կը կայանայ։ Սոյնդը խօսելով Ս. Չ. Տիլքի յայտարարութիւնը խաղաղութեան յոյսերը բաւական կը ցրէ։ Նոյն դեսպաններն են որ Գարատաղի խնդրոյն վրայ ընդերկար բանակցութիւններ ըրին և վերջապէս խնդիրն իրենց ձեռնհասութեան շրջանէն դուրս եղած միջոցներով վերջացաւ։

Դիւանագիտութեան սպառած թուղթին և մեկնելին օրինակ մի կրնայ լինիլ Գաղղիական նոր Դեղին տետրակն, որ Հելլենական խնդրոյն վրայ բազմաթիւ գրուածոց ցանգուած մ'է, և գրեթէ անել լավիւրինթոս մի, ուր շատ անգամ դիւանագիտութիւնն հակասութեանց մէջ կ'իյնայ։

Ի սկզբան Անգղիոյ առաջարկութեամբ ընդունուած էր երկրաչափական յանձնախումբ մի կազմել, որ Թեսալիա և Եպիրոս երկթայով սահմանագիծը պիտի որոշէր։ Բայց Անգղիա վստահ չէր յանձնախմբին անդամոց անձնական ապահովութեան վրայ, և ասոր համար Բ. Դռնէն երաշխաւորութիւն կը պահանջէր։ Նոյն միջոցին կարևոր դէպք մի տեղի ունեցաւ։ Պ. Կլատըսթոն Անգղիոյ նախարարութեան գլուխն անցաւ և Լորտ Կրանվիլ մայիս 11 թուականաւ ծանուցագիր մի կը ներկայէր ի Ս. Պոլիս ԻԳ. րդ. ատենագրութեան գործադրութիւնը խնդրելու համար, ծանուցանելով որ եթէ չգործադրի, տէրութիւնք դեսպանախորհուրդ մի պիտի գումարեն։ Մայիս 17ին Լոնտրայի Գաղղիական դեսպանը կը ծանուցանէր թէ Գերմանիա կ'առաջարկէ որ Բ. Դուռն ևս ընդունելի դեսպանախորհրդոյն մէջ, այսու պայմանաւ որ հաւանի մեծամասնութեան առջև խոնարհիլ։ Գաղղիա կ'առաջարկէր թէ պէտք է հաւասարութեան համար Յունաստանն ալ ընդունիլ։

Դեսպանախորհուրդը կազմուեցաւ առանց երկու շահ ունեցող կողմանց ներկայութեան։ Յունիս 25ին Պէրլինի Գաղղիական դեսպանը կը հեռագրէր թէ Գաղղիոյ նախաձեռնութեամբ առաջարկեալ սահմանագիծը միաձայն հաւանութեամբ ընդունուած է, սակայն Բ. Դուռը կը հերքէր տրուած որոշումն իբր մի շրջաբերականաւ։

Այն առեններն էր որ Գերմանական քանի մի պաշտօնատարաց Օսմ. ծառայութեան մտնելու զրոյցներ ելած էին, և Պիզմարք իշխանը բացատրութիւն տուած էր ի Փարիզ թէ նոցա մեկնիլը պիտի յետաձգի մինչև որ Գարատաղի և Հելլենական խնդիրները լուծուին։ Միւս կողմէն Գաղղիա ետ ձգած էր Թոմասէն զօրավարին և այլ քանի մի սպայից Յունաստան դրկուիլն։ Յուլիս 4ին Աթէնքի Գաղղիական գործակատարը կը հեռագրէր թէ իւր կառավարութիւնը կը ծանուցանէր իրեն թէ պիտի չարունակէ օգնել Յունաստանի՝ տէրութեանց իրաւարարական վճռոյն գործադրութեան մասին, բայց չպիտի միջամտէ Յունաստանի ընտրած ընթացից նկատմամբ։ Գաղղիա կը փափաքէր որ ինք երբէք պատասխանատու չըլլար։ Անկէց ի վեր Գաղղիա այս ընթացքը կը շարունակէ, ինչպէս կը տեսնուի վերջին դըղութիւններէն, այս տարբերութեամբ միայն որ Պէրլինի դեսպանախորհրդին որոշումներն ոչ ևս իրաւարարական վճիռ կը համարուին, այլ պարզ յանձնարարութիւն։

ՊԱՐՍԿԱՀԱՅՔ

ՈՐՄԻԱ
ԵՒ
ՇԱՐԺՄՈՒՆՔ ՇԷՅԽ ՈՒՊԷՅՏՈՒԼԼԱՀԻ

Քանի որ ամեն կողմէ կը ծանուցուի և Պարսկական Ախթէր լրագրին ալ վերջերի հետ կը հաստատէ թէ Քուրդք յառաջիկայ գարնան վերստին պատերազմի պիտի սկսին ընդդէմ Պարսից, և թէ Շէյխ Ուպէյտուլլահ այժմէն օտար ազգաց ձեռամբ իւր զօրքերը կը կրթէ և լրջօրէն պատրաստութիւններ կը կատարէ, օգտակար կրնայ լինել քննել այն պարագայներն, յորս Քուրդաց վերջին ապստամբութիւնն ի գերև ելաւ։ Որպէս այն պատմութենէն՝ զոր կանոնաւորապէս կը հրատարակեմք այս մասին, արդէն տեսնուած է, Շէյխ Ուպէյտուլլահ իւր զօրութիւններն երկու կողմէ Պարսկաստանի վրայ ղրկած էր. մի մասն, ընդ հրամանատարութեամբ իւր Ապտ-իւլ-Գատըր որդւոյն, Սաւճ Պուլաղի կողմէ յառաջացած էր։ Այս թեւին պարտութեան պատճառներն արդէն ծանօթ են մեր ընթերցողաց։ Միւս թեւն Շէյխ Ուպէյտուլլահ անձամբ հրամայած է, նպատակ ունենալով Ուրմիա քաղաքը։ Տէյլի Նիւզ լրագրոյ Թէհրան բնակող թղթակիցը Քուրդական այս երկրորդ և կարևորագոյն զօրութեան գործողութիւններն հետևեալ կերպիւ կը նկարագրէ ընտիր նամակի մի մէջ, որ լոնտոնեան լրագրոյն յունվար 18 թուոյն մէջ հրատարակուած է։

Ուրմիոյ քաղաքն, որ համանուն լճին արևմտեան կողմը կը գտնուի, դաշտի մէջ Շէհիրչայ գետին վրայ կառուցեալ է։ Բնակչաց թիւն է 30-35.000, որոց մեծագոյն մասը Թուրք են Շիի աղանդէն։ Մնացեալ մասը կը կազմեն Քաղդեօ-Ասորիք, (Նեստորականք), Հայք և Հրեայք։ Մահմետականաց մէջ Սիւննի աղանդէն 100ի չափ ընտանիք կան։ Քաղաքը պատսպարուած է մի պարսպով, որ թանձր ցեխով շինուած է և լայն աշտարակ ունի, ինչպէս նաև մի խրամով, որպէս կը տեսնուի Պարսկաստանի այլ բազում քաղաքաց մէջ։ Այդ ամրութիւնները լաւ վիճակի մէջ պահպանելու մասին բնաւ հոգ չէ տարուած. պարիսպն հազար և մի տեղէ փլած կամ ծակուած է, և խրամն բազում կէտերու վրայ լցուած։ Գաւառին արտադրած արմտիքը տեղական պիտոյից անբաւական լինելով, Ուրմիա կը պարտաւորի Սաւճ Պուլաղ դիմել, ուր արմտիքն առատ և աժան է։

Ուրմիոյ գաւառին մէջ կան երկու գաւառակներ, մին Մէրկէվէր, միւսը Թէրկէվէր անուն. Անգղիացի թղթակիցը կ'ասէ թէ այս երկու գաւառակաց հին անուններն էին Մար կաւառ, "որ Մարի նահանգը կը նշանակէ", և Թար կաւառ, "որ Թարի նահանգը կը նշանակէ", Դիւրին է հասկնալ այս ստուգաբանութենէն, որ "Մէրկէվէր", "Մար-գաւառ", և "Թէրկէվէր", "Թար-գաւառ" միայն կը նշանակեն, երկուքն ալ Հայկական անուններ, որով միանգամ ընդ միշտ կ'ապացուցի թէ Շէյխ Ուպէյտուլլահի արշաւած տեղերն հին Հայաստանի Հայկական մասերէն մին էին, թերևս "Պարսկահայք"ը։

Ինչ և իցէ, այս երկու գաւառակներն Ուրմիայէն քանի մի ժամ հեռաւորութեամբ Թուրքօ-Պարսկական սահմանագլխոյն վրայ կը գտնուին։ Անցեալ տարի, Ուրմիոյ կառավարիչ Իգպալ-ուտ-Տէօվլէ մեծ անխոհեմութիւն գործած էր այս երկու գաւառակաց բոլոր գիւղերն, ինչպէս նաև ուրիշ գիւղեր, Շէյխ Ուպէյտուլլահի Շէյխ Սատըգ որդւոյն յանձնելով։ Որպէս արդէն պատմուած է, Շէյխ Սատըգ այդ գիւղերուն վրայ կ'իշխէր իբրև անկախ վեհապետ մի, և Իգպալ-ուտ-Տէօվլէի թուլութեան և կարճատես քաղաքականութեան շնորհիւ յաջողեցաւ իւր ազդեցութիւնը տարածել Ուրմիոյ գաւառին բոլոր Քուրդաց վրայ, և այսպէս իւր հօր արշաւանաց ճանբան հարթեց։

"Շէյխ Ուպէյտուլլահ,—կ'ասէ Անգղիացի թղթակիցն,— որ Թուրքիա բնակեալ Քուրդ ցեղից ամենէն հարուստներէն և ամենէն աւելի ազդեցութիւն ունեցողներէն մին է, վասնզի նահանգին քրիստոնէից դէմ ի գործ դրած չարութիւններովն հանրածանօթ եղած է։ Երբ 1877ին Թուրքօ-Ռուսական պատերազմը ծագեցաւ, (Օսմանեան տէրութեան ծանր զրպարտութիւններէն առիթ գտնելով)՝ սկսաւ անմիջապէս կրօնային պատերազմ քարոզել ընդդէմ քրիստոնէից, և իբր թէ Ռուսաց վրայ երթալու պատրուակաւ, իւր վայրենի Քուրդերէն 3400 հոգի իւր շուրջը ժողվեց, և անլուր բարբարոսութիւններ արաւ Վանայ նահանգին Հայոց"․․․․ Թղթակիցն իւր նկարագրութիւնը կը շարունակէ, բայց մեք խոհեմութիւն կը համարիմք իւր խօսքն ընդմիջել աստ, մանաւանդ թէ գործնական օգուտ չ'կայ կրկնելու այս տխուր պատմութիւններն, որք չափազանց ծանօթ են արդէն, և զորս անցեալներն Պարսկական Ախթէր լրագրոյ մի թղթակից ևս երկարօրէն արձանագրած էր դըրութեան մի մէջ, որ գրեթէ ամբաստանագիր մ'էր Շէյխ Ուպէյտուլլահի դէմ։ Տէյլի Նիւզի թղթակիցն, որ իւր նամակին միւս կտորներէն գուշակել կուտայ անձ մի չէ, կը պատմէ նաև Հայոց Ս. Յովհաննու վանուց պատահարն, որոյ գիւղացուններն եղած են Շէյխին մարդիկըն, ինչպէս նաև Պայազիտի հանրածանօթ դէպքերն և նոյն միջոցին տեղի ունեցած աւարառումներն. յետոյ կը շարունակէ այսպէս.—

"Այս կերպիւ ստացուած աւարին մէջ Շէյխ Ուպէյտուլլահ ի հարկէ առիւծի բաժինն ունեցաւ։ Այսպիսի ապօրէն միջոցներու շնորհիւ հարստութիւն դիզելով, կրօնական մեծ եռանդ ցուցնելով, իւր բոլոր կարողութեամբ ամեն Քուրդի դատը պաշտպանելով, միանգամայն կառավարական գործադիր պաշտօնատարներն իւր կողմը շահելով, որով իւր դիտաւորութեանց չհամաձայնող բարձրագոյն հրամաններն անգործադրելի կը մնային, Շէյխն յաջողեցաւ իւր ազդեցութիւնը տարածել Թուրքիոյ համայն Քուրդաց վրայ, որք զինք իբրև ազգային սուրբ և Քուրդ ցեղին պաշտպան համարիլ սկսան։ Յետոյ իւր աչքերը Պարսիկ Քուրդաց վըրայ դարձուց, և ժողովուրդը պատրաստելու համար իւր երկու որդիքը սահմանակից Պարսկական գաւառները ղրկեց. Շէյխ Սատըգ Ուրմիոյ, և Շէյխ Ապտ-իւլ-Գատըր Սաւճպուլաղի գաւառաց մէջ հաստատեցան այն նպատակաւ։

"Երբ Շէյխ Ուպէյտուլլահ մըտածեց թէ որդիքն ամեն ինչ պատրաստած են իւր ի Պարսկաստան արշաւման համար, սեպտեմբերի մէջ նամակ գրեց Ուրմիոյ կառավարիչ Իգպալ-ուտ-Տէօվլէի, պահանջելով որ բնաւ միջամտութիւն չանէ Եարայի, Սումայի, Պէրատայի, Թէրգաւառի, Տէշթի, Մարգաւառի, Տէշթպիլի և Ուշնիի գաւառակաց վարչութեան, ըստ որում Քուրդական երկիրներ են ասոնք, և հետևաբար միայն Շէյխ Սատըգի իշխանութեան ենթակայ պարտին լինել։ Այս նամակին ղրկուելէն յառաջ էր արդէն թէ Շէյխ Ուպէյտուլլահ պարզ խորհուրդ մի տալէ աւելի բան ունէր ի միտ։ Ուրմիոյ ժողովուրդն, որ արդէն լսած էր նորա պատրաստութիւններն և Քուրդաց շարժումներն, յիշեալ նամակն իբրև վերջնագիր մի նկատեց, որոյ համեմատ պիտի գար Շէյխին արշաւանքն Ուսափ, ժողովուրդն սոսկաց տեղական կառավարութիւնն որ պաշտպանութեան վիճակի մէջ դնէ քաղաքը. բայց սա հարկ չտեսաւ այդ անօրէնութեան. Քիչ ետքը զրոյցներ հասան յՈրմիա թէ Համզա Աղա ապստամբութեան դրօշ պարզած և Լայճանի գաւառակին մէջ Շէյխ Ապտ-իւլ-Գատըրի հետ միացած է, որ Սաւճ Պուլաղի վրայ կը քալէ, և թէ Շէյխ Ուպէյտուլլահ անձամբ սահմանագլուխն անցած է բազմաթիւ մարդիկով, Շէյխ Սատըգի հետ միացած է, և այժմ Ուրմիոյ վրայ կը գայ։ Մեծ յուզում ծագեցաւ այս քաղաքին մէջ, և տեղական իշխանութիւնք, վերջապէս վտանգին մերձենալն զգալով, հրամաններ տուին որ ամրութիւնք անմիջապէս վերանորոգուին։ Բայց ըստ որում այս գործն ի գլուխ հանելու համար դրամ կը պակասէր, կարգադրուեցաւ որ քաղաքին մէջ մի թաղին այսչափ մարդ տայ։ Այս գործաւորք աշխատեցան որչափ և որպէս կրնային։ Պարիսպն և խրամը վերանորոգեցին, և աշտարակները պատրաստեցին թնդանօթից զետեղման համար։ Այն պահուն Ուրմիոյ մէջ երկու վաշտ կար, այն ալ անուանապէս, և միայն հին զինուք զինեալ 200 ալ ձիաւոր կար։ Միւս կողմէ, կառավարիչ Իգպալ-ուտ-Տէօվլէ, պատրաստուած էր զօրաց կէսն առնելով խումբ մի Քուրդաց վրայ քալել, որք 4 ժամ հեռուին Պառէկոպա կոչուած տեղն ասպատակութիւն կ'ընէին։

(Մնացեալն յաջորդ թուով)

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ
ՀԱՄԱՌՕՏ ԴԱՍԵՐ

(Տես թիւ Մասիս 24 Նոյ. 1880)

Բ. Ջուրը ծծելու և պահելու կարողութիւն հողոյ.

Այս այնպիսի օգտակար և կարևոր յատկութիւն մ'է, որով հողերն երկար ատեն կը պահեն իրենց խոնաւութիւնը և շուտով մը չեն չորնար՝ իրենց պարունակած ջուրը կորսնցնելով։ Այս յատկութիւնն ըստ ինքեան խիստ մեծ ազդեցութիւն ունի երկրի մը տաղաւորութեան վրայ, ուստի արժան է որ քիչ մ'ալ ասով զբաղիմք։

Այս յատկութիւնը չափելու համար, ս'ա, զորօրինակ 100 կրամ հող և չորցուր զայն 40° կամ 50° ջերմութեամբ, այսինքն՝ կէս ժամու չափ հնոցի մը մէջ դիր զայն՝ հողը փերցուելէ յետոյ։ Այսպէս չորցած հողէն առ 20 կրամ և ջրով լի գաւաթի մը մէջ լեցնելով լաւ մը խառնէ, մինչև որ բոլոր մասունքն ալ իրենց բաժին ինկած ջուրը ծըծեն։ Ուրիշ գաւաթի մը մէջ ձագար (խուփ) մը դիր և վրան ալ թրջած պարզուտ մը թուղթէ (ֆիլդըը) զոր պէտք է թրջած կըշռես, յետոյ առաջին գաւաթին մէջի հողն և ջուրը լից պարզուտին վրայ և գաւաթը լաւ մը մաքրէ նոր ջուրով, այնպէս որ և ո՛չ մէկ հիւլէ մը հող մնայ և այս ջուրն ալ նորէն լից պարզուտին վրայ։ Քանի մը վայրկեան սպասելէ յետոյ, երբ կը տեսնես որ ձագարին ծայրէն ա՛լ ջուր չհոսիր՝ գործողութիւնն աւարտած է, և կը մնայ պարզուտն թաց հողով կշռել։ Ծանրութեան աճումը հողին ծծած ջուրին քանակութիւնը կը ցուցնէ։

Աւելի լաւ հասկնալու համար օրինակով մի բացատրեմք.

Դիցուք թէ փորձուած չոր հողին ծանրութիւնն ըլլայ 20 կրմ) Եւ թրջած պարզուտն կշռէ 5 »)	25
Ջուրը ամբողջապէս ծծելէն վերջը առնեմք	35
Հողին ծծած ջուրին քանակութիւնը կըլլայ	10

Այն ատեն կրնամք սոյն համեմատութիւնն հաստատել.

$$20 : 10 : 100 : ք = \frac{1000}{20} = 50$$

Որով կը հասկցուի թէ փորձըւած հողն իւր ծանրութեան 100 մասէն 50 մաս ջուր կրնայ ծծել կամ պահել։

Ահա այս մասին Մ. Շուպլէրի փորձոց արդիւնքն.

Տեսակք հողոց	100 մաս հողոյ կըծծէն
Խժային աւազ	25
Գաճ	27
Կրային աւազ	29
Անպարարտ կաւ	40
Գէր կաւ	50
Կաւուտ երկիր	60
Անխառն կաւ	70
Կրային բարակ երկիր	85
Պարտէզի հող	89
Փտահող	190
Ածխաթթու մագնեսիա	456

Այս ցանկէն հետագայ գլխաւոր հետևութիւններն կը քաղեմք.

1. Աւազներն հողերուն մէջէն ամենէն քիչ կրնան պահել ջուրը.
2. Կաւուտ երկիրներն որչափ որ քիչ աւազ պարունակեն, այնչափ շատ ջուր կրնան պահել։
3. Կրային հողերու՝ ջուրը ծըծելու կարողութիւնն իրենց վիճակէն կախեալ է, որովհետև աւազի ձևի տակ 29 առ % միայն, և բարակ փոշիի ձևով ալ մինչև 85 առ % կրնան պահել։ Ուստի կրային հողերուն այս երկու վիճակներըն ալ պէտք են խնամով քննուիլ, և այս ալ դժուար չէ գտնելն զատողութեան միջոցաւ,
4. Մագնեսիային՝ ջուրի համար չափազանց յանդութիւնը պատճառ մ'է այս նիւթէն շատ պարունակող երկիրներուն գրեթէ անմշակելի ըլլալուն։
5. Հողին միւս տարրերքներէն աւելի, մագնեսիային զատ, փտահողն կը պահէ ջուրը. որովհետև գրեթէ իւր ծանրութեան կրկինը կը ծծէ։

Գ. Ունողութիւն և Ցամքութիւն

Ա. Ունողութիւնը (թէնասիթէ) հողին հիւլէներուն այն կարողութիւնն է, որով ասոնք իրարու հետ կը միանան և հողն բանալու համար գործածուած մեքենաներուն դէմ մեծ արգելքներ կը յարուցանեն։

Հողերուն այս կարողութիւնը չափելու համար երկու տարբեր մեթոտներ կան, որ կրնան գործածուիլ. առաջինն է, ըստ Մ. Ժիռառտէնի, փորձուելիք հողն խմորել և փոքրիկ գնտակ մը շինել որուն տրամագիծն 25 հազարերորդամեթր ըլլայ, յետոյ այս գնտակն արևուն կամ հնոցի մը մէջ չորցնելու և համեմատութեամբ քննելու է։

1°. Խիստ ունողք կամ ըրըրու երկիրներու սերտութիւնը (գօնսիստանս) այնչափ սաստ է, որ իրենց մէջ շինուած գնդակն ամենադժուար ճնշումով մը և կամ նոյն իսկ իրենց ծանրութեան տակ կը փշրի։

2°. [illegible] հողերն քիչ կամ շատ կը դիմանան մատանց ճնշման, բայց պզտիկ ուժով մը կամ թեթև բաղխումով փոշիի կը փոխուին։

3°. Իսկ թեթև կամ կակուղ ունողք հողերն կարծր մարմնոյ մը բաղխումով միայն կը ջախջախին, և այնպիսի ամուր կտորներն կը ձգեն զորս մատունք չկրեն փշրել։ Եւ երբ սոյն գնտակներն խիստ կարծրացած են հնոցին ջերմութեամբ, պատրէն վերջ ջուրը ձգուած ժամանակ։

1°. Աւազուտ հողերն անմիջապէս կը քայքային։

2°. Խիստ կրային հողերն աւելի յամրութեամբ և բաւական զօրաւոր ճնշումով մը կը լուծուին։

3°. Կաւէ և կաւուտ ցեխը հողերըն իրենց ձևերն կը պահեն և տարբերութենէն առաջինէն աւելի կը խառնեն։

Իսկ հողերուն ունողականութիւնը ճիշդ կերպով գտնելու համար երկրորդ կերպին՝ այն է Մ. Շուպլէրի մեթոտին կը դիմեմք։

Ասոր համար փորձուելիք հողերէն 45 հազարերորդամեթր երկայնութեամբ և 15 լայնութեամբ (սպիտակի համար) աղիւսներ շինելու է մասնաւոր կաղապարներու մէջ և խարոււքանիշերին վրայ 1 հազարակ-րամի չափ ծանրութիւն մը դնելու է։ Սոյն աղիւսներն լաւ մը չորնալէն վերջը հետևեալ յարմարանք-

լու է երկու յենարաններու վրայ, որք իրարմէ 40 հազարերորդամեթր հեռի կդտնուին, և յայն փոկի մը միջոցաւ ալիւմներուն մէջ տեղէն սկաւառակ (տիւք) մը կախելու է, չմոռնալով առաջուց կշռել սկաւառակն. յետոյ դնելու է սկաւառակին մէջ յաջորդաբար պզտիկ ծանրութիւններ, կամ աւազի հատերով և կամ այլ փոքրիկ մարմիններով մինչեւ որ ալիւմն կտրի. այն ատեն կհաշուեն սկաւառակին մէջի բոլոր ծանրութիւնները. որոյ գումարը նոյն հացէն փորձուած չափին, ունողական զօրութիւնը կցուցնէ։

Ցետադայ ալիւրակն ստորական հացերու վրայ եղած փորձառութեանց միջոցաւ շինուած է։

Տեսակ հացոց	Զօր հացին ունողութ. Բերան 100 ըմբռնէ.	Ունողութեան ծանրութեան չափով ցուցուած.
Անխառն հաց	400	11·100 քիլօ.
Կաւուտ երկիր	83·3	9·250 »
Գէր հաց	68·8	7·640 »
Անպարարտ հաց	57·3	6·360 »
Ածխաթթու մագնեսիա	11·5	1·270 »
փտահող	8·7	0·970 »
Պարարիզի հող	7·6	0·840 »
գաճ	7·3	0·840 »
Բարակ կրային հող	5·9	0·550 »
Խժային աւազ	0·0	0·000 »
Կրային »	0·0	0·000 »

(Շարունակելի)

ՅԱԿՈԲ Ց. ԶԱՔԱՐԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ռէֆէթ էֆէնտի Պէրպէրեան, անձնուէր Հիմնադիր Տնօրէն համանուն կըրթարանին որ յՍկիւտար, հետեւեալ գրութիւնը գրկած է մեզ, յորում գոհացուցիչ կերպիւ կը հերքուին ինչ ինչ չնչին զրոյցներ, որք վերջերս հրապարակ ելած էին վերոբերութեամբ այդ դպրոցին։ Հրատարակելով իւր գրութիւնը, մեզ կը վերապահենք մի քանի օրէն մեր մասնաւոր տեղեկութեանց համեմատ առանձինն գրել այդ կրթական հաստատութեան վրայ։

Ժամանակէ մ'ի վեր վարժարանիս նկատմամբ այլ ընդ այլոյ և անհիմն զրոյցներ կը պտըտին հասարակութեան մէջ, զրոյցներ՝ որոց համեմատ իբր թէ մեր քիչ ատենէն դպրոցս պիտի փակեմք, ըստ ոմանց՝ յԵւրոպա ճամբորդութեան, և ըստ այլոց՝ աշակերտաց թուոյն նուազութեան պատճառաւ։

Գիտեմք թէ այս տարաձայնութիւնք ո՛րպիսի ազդէ և չարամտաբանաձ ոգիներէ կը ծագին, որոց դժպհի է տեսնել վարժարանիս յառաջադիմութիւնն ու վայելած ընդհանուր վստահութիւնն, և որք չխըղճան գուն գործել տապալել մի հաստատութիւն, որ որքէն այնքան օգտակար եղած է։

Հարկ չէր մեզ աշխատութիւն յանձն առնուլ հերքելոյ համար այդ թշնամական զրոյցներն, որոց անհիմնութիւնն ինքնին յայտնի է զմեզ ճանաչողաց. բայց՝ որպէս զի մ'ի զուցէ կրկնուելով համոզումն դոյոյնեն հեռաւորաց և միամտաց մտքին մէջ, կը փութամք յայտարարել թէ ինչ ն՚ և է պատճառ մի չունիմք փակելոյ այն հաստատութիւնն, զոր այնքան ճգամբք և զոհողութեամբք հիմնեցինք, զոր յառաջ տարինք այնպիսի եռանդեամբ և անձնուիրութեամբ, և որ այսօր, ըստ վկայութեան բազմաց, Հայ վարժարանաց մէջ առաջին տեղին կը գրաւէ իւր հիմնադրին կատարելութեամբ, դաստիարակ ընտրութեամբ, մեթոտներու յաւութեամբ և արդիւնաւորութեամբ։

Ասուպիւ մեր մէջ այսպիսի մեծ գործի մը ձեռնարկողն հազար ու մէկ նեղութեան ու բարոյական դըժուարութեանց կը պատահի, որք յոգնութիւն, վիշտ և մինչև իսկ վհատութիւն կը բերեն. սակայն գործն այլ, դի՛ն այդքան քրտանց, տակաւ սիրելագոյն կը դառնայ մերոյ, որ հետզհետէ աւելի կը յարի նմա՝ յուսալով միշտ որ իւր գործն երթալով աւելի կը գնահատուի, և քաջալերութիւնն կը հարթէ մի օր սրտամաշ դժուարութիւնքն։

Գալով մեր վարժարանին հաւանական փակման կարծեցեալ պատճառներուն, նախ՝ զարմանալի կը թուի մեզ լսել այլոց կողմանէ վերագրուիլն մեզ այնպիսի խորհրդոց զոր չունիմք, և երկրորդ, թէև ստուգիւ մեր ներքին աշակերտաց թիւն այլ և այլ պատճառներով, մանաւանդ ներկայ դրամական տագնապին պատճառաւ, նուազած է և 51ի իջած, այս թիւն երբէք զմեզ ի յուսահատութիւն մղելոյ չափ փոքր չէ, մանաւանդ թէ ըընակարանաբար ծախքերն այլ յապաւուած են քիչ չատ՝ առանց սակայն վնաս բերելոյ ուսումնական վիճակին, զոր միշտ բարձր բռնել մեր փառասիրութիւնն եղած է, և մեք 4-17 դիւնոբօթիկ աշակերտներով տարիներ անցուցած եմք՝ դարձեալ գրեթէ ունմոնց մի և նոյն հիմնադրով և լաւ դասատուներով։

Ուստի, ինչպէս կը տեսնուի, որ և է դիտաւորութիւն չունիմք վարժարան փակելոյ. մեր դպրոցն կը շարունակէ մի և նոյն կանոնաւորութեան մէջ որ նորա համբաւն կազմեց ու հաստատութեան համակրանքն շորթեց։ Այս համբաւն և այս համակրանքն իւր ամրագոյն հիմունքն են և ապագային համար իւր ամենէն հաստատուն յոյսերն, և ցորչափ չուզէ կորուսանել զայնս, ոչինչ պիտի կարէ սանձել նմա։

Հիմնադիր-Տնօրէն

Ռ. Ց. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

1881 յունվար 20

Իւսկիւտար

ՄԻ ՔԱՆԻ ԽՕՍՔ
ԱՌ ՀԱՅՈՒՀԻՍ

Ամէն յառաջդիմութեան սկզբնաղբիւրն եղած է մասց յեղաշրջում մը. զայս զգացած է Հայն, և իւր բոլոր ճիգը կը յանդի, հին, փտած գաղափարները ի մի կողմ թողլով, ջերմագին յարելու այն ամեն սկզբանց, որ Եւրոպական ազգաց յառաջադիմութեան նախաշաւիղ եղած են։ Բայց, ո՞րն է յաջողութեան առաջին պայմանն։ —Յամր այլ յարատեւ գործ։

Դարերէ հետէ արմատացեալ վնասակար ծառը կարելի չէ մէկ օրուան մէջ արմատախիլ ընել. պէտք է համբերութեամբ գործել, յատակէն փորելով տապալել զայն. այսպէս պէտք է ընել նաև ազգի մը մէջ ծաւալած յոռի սովորութիւնները։

Բերկրութիւն է տեսնել, որ այս լուսաւորութեան դարուս մէջ, Հայն ալ ըստ կարի կը ջանայ իւր բաժինն ունենալ մրցման ասպարիզին մէջ, մանաւանդ կը զգայ, թէ ուշ սկսելուն, աւելի արագ գործելու պէտք ունի։ Կը տեսնեմք, որ Հայ կանայք նաև չարժման ճիգեր կ՚ընեն, և անոնք իսկ, որք քիչ տարիներէ յառաջ, միայն տնական ներքին կարգադրութեանց հոգը կը տանէին, և որք, ներսէն մեզ ըսել, ոչ իսկ իրենց զաւակաց սկզբնական դաստիարակութիւնը կարող էին ստանձնել, այսօր 'ի հրապարակ կ՚ելլեն, թշուառ հայրենեաց ամենամութ խաւերուն մէջ տիրած դարաւոր աղջամուղջը անհետացնելու վեհ նպատակաւ։

Գիտութիւն, այո՛, ընդհանրացեալ գիտութիւնը միայն կրնայ խաւարէն 'ի լոյս առաջնորդել. բայց միթէ չկա՞ն նաև անոր յարակից այլ ազնիւ սկզբունքներ, որք մանաւանդ Հայ օրիորդի մը դաստիարակութեան առաջին հիմը նկատուելու են։ Ասոնց առաջիններէն է պարզասիրութեան ճաշակը, որ նաև երջանկութեան առաջին պայմանն է. վասն զի կը զգացնէ մարդուս թէ ո՛ւր է գոհունակութիւնն, անդ է և երջանկութիւնը։

Գովելի են անշուշտ այն նպատակաւ կազմեալ ընկերութիւնք. սակայն կարելի՞ է արդեօք յաջողիլ. երբ նպատակ մը, իբր հաստատ սկզբունք ընդունուած չէ, երբ չատեր նմա կը հետեւին, աւելի իբր մի նոր մօդայի, քան իբր մի ճշմարիտ համոզման։ Զկայ ախտ մը, որ աւելի վնասաբեր ըլլայ ազգի մը զարգացման, քան զեղխութեան ձախող սովորութիւնը, որն որ ամենէն մեծ ազգերուն իսկ կործանման գրեթէ ըլլալ պատճառ եղած է. Հին և Նոր դարերու մէջ, խիստ սակաւ կը տեսնուին այսպիսի օրինակներ։ Բայց ուստի՞ կը ծաւալի այդ ճաշակը ժողովրդեան մէջ։— Ընկերութեան ամենէն բարձր գագաթներէն, Արիստոկրատական կոչուած դասէն, մեծամեծաց սրահներէն։ Այսպէս է առանց բացառութեան ամեն ազգի, նոյն իսկ մեզ Հայոցս համար։

Հայ վարժուհի տիկնայք, առանց 'ի նկատի առնելու մեր ընդհանուր հայրենեաց ողբալի և տարտամ վիճակը, Եւրոպական ազգերուն արիստոկրատական մասն իրենց օրինակ առած, ամեն ջանք ի գործ կը դնեն՝ եթէ ոչ զանոնք անցնելու՝ գէթ անոնց հաւասարելու, չի նկատելով թէ ինչ որ աւելորդ համարուած է այն մեծ ժողովրդեանց մէջ, պարսաւելի և ծիծաղելի է այնպիսի ազգի մը մէջ, որոյ յառաջդիմութեան կենսական տարրերը կը պակսին, և որոյ տարաբաղդ վիճակը նուիրական պարտականութիւն դրած է մէն մի Հայ անհատի՝ խորհիլ և գործել, այդ թըշուառութեան վերայէն զայն հանելու համար։

Քանի՛ մեծ պիտի ըլլային նոյն Տիկնայք, երբ փոխանակ իրենց վայելքը անցողական հաճոյքի մը մէջ դնելու, իրենց յատուկ օրինակաւ դաստիարակէին իրենց զաւակները, իրենց աւելորդէն գէթ փոքր ինչ զոհէին ազգային յառաջդիմութեան, և նաև ազնիւ օրինակ մը ըլլային ժողովրդեան այն ընդարձակ մէջէտ մասին, որ հարուստներուն մոլութիւններն ընդօրինակել կը փութայ։

Ի՞նչ աւելի քաղցր քան իւր պարտականութիւնը կատարած ըլլալու սուրբ երջանկութիւնն։ Ի՞նչ աւելի գեղեցիկ քան նմանիլ այն Տիկնոջ, որոյ վրայ պատմութիւնը հիացմամբ կը խօսի, որ իւր զաւակները կը նկատէր իբր իւր միակ թանկագին զարդերը, վասն զի կը զգար թէ անոնք պարծանք պիտի հանդիսանան իրեն և հայրենեաց։

Ժամ է արդ, Հայ Տիկնայք, հետազօտել մեր արդի վիճակը. հերիք մինչև այսօր մեր ձեռօք տիրած ազգակործան սովորութիւնները, ճանչնանք ճշմարիտը և բարին։

Մինչ, հեռուն, հայրենի հողոյն վրայ մեզ նման Հայու զաւակներ, մեր մէկ լումային կարօտ կը տանջուին, կը հեծեն, մերկ, սովատանջ . . . մինչ ընկերութիւններ, նոյն հայրենի աշխահին Հայոց բարոյական սնունդ մատակարարել կը ճգնին, ո՛հր գործած չե՞մք ըլլար, երբ չի զոհեմք գոնէ մեր սնոտի և ունայն ճաշակները, և չի մատակարարեմք հայրենեաց հաց և լոյս։

ՆՈՒՐԻԿ ՍԻՄԷՕՆԵԱՆ

20 Յունվար 1881

Օրթագիւղ

ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

. . . Խմբագրապետ Տէր.

Վեհափառ Հայրապետն Ազգիս Հայոց բարեհաճեալ հրամայել տալ Միացեալ Ընկերութեանց ամ ըստ ամէ յանուն Ալաշկերտի գաղթականաց ասկից յառաջ հաւաքեալ 17,000 ռուբլիով գնուած քան և մէկ Ռուս-Հօլլանտ արժեթղթոց տարեկան տոկոսներն Ալաշկերտի և Պայազիտի Հայ մանկտւոյն դաստիարակութեան յատկացնելու համար։

Տնօրէն ժողովս վերջին սուրհանդակաւ, ըստ բարձր հրամանին Ն. Ս. Օծութեան, Մայր Աթոռոյ Ս. Սինոդի մի յատուկ նամակաւ ներկայացուցած մէջ վճարելի տոկոսաց փոխարէն քան և մէկ արժեթղթոց կտրօններն 1050 Գալդէնի արժողութեամբ ընդունած ըլլալով(1) կը փութայ ներկայիւս իւր անհուն երախտագիտական զգացումներն հրապարակաւ մատուցանել առ բազմերախտ Վեհափառ Հայրապետն Ազգիս։

Խնդրեմք, Խմբագրապետ Տէր, հաճիք ներկայիւս Ձեր պատուական լրագրի միջոցաւ հրատարակել և ընդունիլ մեր խորին շնորհակալեաց հաւաստիքն։

Ի դիմաց Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց Տնօրէն Ժողովոյ

Ատենադպիր — Ատենապետ

Զարեհ Շէլմեան — Յովհաննէս Թիւսեան

(1) Աւելի օգտակար կը լինէր եթէ այս հաշիւներն աւելի հասկանալի լեզուով բացատրուէին։

ՄԻ ԽԵՂՃ ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՀԻ

Ղալաթիա 21 յունվ. 1881

. . . Խմբագիր.

Ինչպէս որ լրագիրք ոմանք հրատարակեր էին թէ «Արուսեակ» անուն հանդէսի մը համար Մէարիֆէն արտօնութիւն ստացած եմ, ճիշդ է. երեք ամիս է որ այդ արտօնագիրն ստացած եմ Վսեմ. Քէմալ փաշայի և Մեծ. Յ. Սարաֆեան էֆէնտիի շնորհիւ։

Սակայն և այնպէս, մինչև ցարդ չը հրատարակելուս պատճառ եղած էր դըրամական պակասութիւնն. արդ ստիպեալ մտածեցի ներկայացում մը տալ ի նպաստ հանդէսիս, և որոշուեցաւ մի քանի բարեկամաց կողմէն խիստ մօտ օրերս տալու, Բերայի Բալէ ատ Քրիսթալ թատրոնին մէջ։

Այն ներկայացման հասոյթը ես ինքս յօժարակամ, չորս մասի կուզեմ որ բաժնուի, այսինքն մէկ մասը բնականաբար ծախքերու, մէկը Ազգ. Հիւանդանոցի, միւսը խեղճ և անտէրունչ կանանց, և չորրորդ մասն հանդէսիս հրատարակման ծախուց։ Այն ներկայացման կարգադրութեան պիտի հսկեն Բերայի և Դատըգիւղի Թաղ. խորհուրդներն, և հասոյթը պիտի բաժանեն։

Այն ներկայացումը չքեղ կերպիւ տալու համար որոշած եմ «Սմբատ Ա.» անուն թատերգութիւնը, զոր ազգային բանաստեղծներէն Սրապիոն Հէքիմեանի հեղինակութիւնն է, և որ կարծեմ Հէքիմեան էֆէնտի այն հեղինակութիւնն այսպիսի բաղցր նպատակներու համար աշխատասիրած է, քանզի անգամ մը միայն ի նպաստ անմահն Պէշիքթաշլեանի ներկայացուած է Բերայի Նաում թատրոնին մէջ 1/13 մարտի 1869. տարակոյս չունիմ երբեք թէ Հայ ժողովուրդն ալ պիտի քաջալերէ այն բարի նպատակին ծառայողներն։

Զափազանց ուրախութեամբ կը յայտարարեմ թէ՝ իմ աղաչանօքս յառաջիկայ ուրբաթ օրն հանդէսիս կարգադրութեան համար ազգային բանաստեղծները ժողով պիտի ընեն, Բերա Ֆէրիտիէ փողոց Զօփուրեան դպրոցին մէջ։ Այն ժողովին ներկայ պիտի գտնուի Պատրիարքական փոխանորդ Բուսճուգեան Գեր. Հայրը, Գեր. Խորէն արքեպիսկոպոսն ալ հրաւիրուած է, և եթէ բարեհաճի պատուելու զբանաստեղծներն, կը ծանուցանեմք։ Ես ինքս անձամբ հրաւիրեցի Ազգանուէր-Հայուհեաց ընկերութեան Ընդհ. ժողովատենապետուհի Տիկին Ս. Ապրօ, և Գործադիր ժողովոյ ատենապետուհի Տ. Ա. Պիլլորեան, և ատենադպիրներն Օր. Զապէլ Խանճեան, և Օր. Քրիստինէ, որք սիրով ընդունեցին ներկայ գտնուելու։

Մնամ անձնուէր ազգիս

ԱՐ. ՊԷՋԻՐՃԵԱՆ

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՈՑ

Մեծ պարգևները շահող թիւեր.

Թիւ	Ֆրանք	Թիւ	Ֆրանք	Թիւ	Ֆրանք	Թիւ	Ֆրանք
1314803	300·000	751622	1250	151185	1000	1331898	1000
1075499	25·000	1161063	»	402176	»	1336171	»
538289	10·000	1171168	»	547240	»	1336175	»
1171167	»	1408699	»	848052	»	1408697	»
107787	2000	1498987	»	848054	»	1447932	»
1050374	»	1499715	»	977737	»	149·990	»
1396698	»	1696032	»	992265	»	1610347	»
1564607	»	1833137	»	1050375	»	1610349	»
1696035	»	1873095	»	1075500	»	1610350	»
1757826	»	2172	1000	1161064	»	1725077	»
151181	1250	68794	»	1161065	»	1873093	»
220552	»	68795	»	1171169	»	———	
449500	»	107788	»	1314805	»	———	

—o—

400ական ֆրանք շահող թիւեր.

2171	9	538286	4	3	1336172	1704256
3	90	7	5	4	3	7
4	297366	8	836711	5	4	8
5	7	90	2	1036871	1350686	9
68791	8	547236	3	2	7	60
2	9	7	4	3	8	1725076
3	70	8	5	4	9	8
71711	362266	9	848051	5	90	9
2	7	579981	3	1050371	1396696	80
3	8	2	5	2	7	1730221
4	9	3	878816	3	9	2
5	70	4	7	1060786	700	3
106206	370706	5	8	7	1408696	4
7	7	589036	9	8	8	5
8	8	7	20	9	700	1739171
9	9	8	937446	90	1447931	2
10	10	9	7	1075496	3	3
107786	396046	40	8	7	4	4
9	7	601161	9	8	5	5
90	8	2	50	1097746	1498986	1757827
111436	9	3	954026	7	8	8
7	50	4	7	8	9	9
8	402177	5	8	9	1499711	30
9	8	607356	9	50	2	1833136
40	9	7	30	1131616	3	8
121366	80	8	977736	7	4	9
7	420016	9	8	8	1543631	40
8	7	60	9	9	2	1842476
9	8	617056	40	20	3	7
70	9	7	978396	1161061	4	8
141816	20	8	7	2	5	9
7	437901	9	8	1165921	1564606	80
8	2	60	9	2	8	1846211
9	3	631531	400	3	9	2
20	4	2	983151	4	10	3
151182	5	3	2	5	1572721	4
3	449496	4	3	1171166	2	5
4	7	5	4	70	3	1873091
191931	8	660696	5	1205366	4	2
2	9	7	992261	7	5	4
3	493966	8	2	8	1610346	1968446
4	7	9	3	9	8	7
5	8	700	4	70	1632051	8
220551	9	745071	1005536	1314801	2	9
3	70	2	7	2	3	50
4	537506	3	18	4	4	1973036
5	7	4	9	1331896	5	7
274586	8	5	40	7	1696031	8
7	9	751621	1016871	9	3	9
8	10	3	2	900	4	40

ԼՍԱՐԱՆ
ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ-ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Դպրոցասէր-Հայուհեաց ընկերութեան Պօլսոյ մասնաճիւղին Յրդ լսարանը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ կիւրակէ ցերեկ յունվար 25, ժամ 8ին, Նէտիկ փաշայի Մեսրոպեան վարժարանին սրահը, ուր ուր պիտի ատենաբանէ Գէորգ Էֆ. Պիւլպիւլեան. Նիւթն է «Մարդկային ընկերութիւնն և իւր աշխատութիւնն»։

Ընկերութեանս յառաջդիմութեան փափաքող ուսումնասէր տեարք և տիկնայք կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ այն լսարանին։

Մուտք 2 դահեկան։

ԸԶԴ

Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ կալուածներէն՝ Ղալաթիա Սաքըզլըր փողոցի մէջ գտնուած դրան կից խանութը.

Նոյնպէս Ղալաթիա Թօփճուլար ճատտէսի գտնուած թիւ 207 գինետունը.

Նոյնպէս Ղալաթիա Պայազիտ փողոց գտնուած թիւ 30 և 24 խանութները վարձու ըլլալով՝ փափաքող պէտք է դիմեն ամեն հինգշաբթի ժամը 5էն մինչև 10 ի խորհրդարան Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն առ կալուածոց հոգաբարձութիւնն։

ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Հասարակաց առողջութեան օգտին համար

—o—

ՄԵԾ ԴԵՂԱԳՈՐԾԱՐԱՆ
ԵՒ
ԴԵՂԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ ԱՐԵՒԱՆՑԱՆ
Վ. ԾԱՆՆԻ

Սէնդպոլ հեռագրատուն կամրջէն թիւ 1, 2.

Այն հռչակաւոր հաստատութիւնն հիմնեալ 1867ին իւր հանճարեղ տիրոջմէն, միշտ գոհ ըրած է Կ. Պոլսոյ պատուարժան հասարակութիւնը՝ թէ՛ իւր դեղօրէից լաւութեամբն ու անխարդախ մաքրութեամբն, և թէ՛ դեղագրոց խնամով և ուշադրութեամբ շինուելովը, թէ՛ գիներուն չափաւորութեամբն, որ այս հաստատութեան յատկանիշն եղած է, և թէ՛ վերջապէս իւր պաշտօնէից քաղաքավարութեամբն և յարգական վարմունքովը իւր բազմաթիւ յաճախորդաց հետ։

Այն հաստատութիւնը նշանաւոր եղած է թէ՛ մեծ և թէ՛ փոքր քանակութեամբ վաճառած հետևեալ նիւթոց մասին քիմիական և դեղագործական բաղադրութիւնք, դեղորայք և վիրաբուժական գործիք, քաուչուէ շինուած նիւթեր, լուսանկարական նիւթեր, քիմիական գործիք, զուտ Սօլֆաթօ, գինիներ, անուշահոտութիւնք, ամեն ժամու համար արուեստական սառոյց։ Վաճառատունը կարող է նաև ամեն պարագաներու մէջ հիւանդանոցներու, վարժարանաց և կառավարութեան իսկ պէտք եղած դեղագործական նիւթերը մատակարարել, խիստ շահաւոր կերպիւ իւր յաճախորդաց համար, դուրս զրկել և բերել տալ, յանձնարարութիւններ ընդունիլ։

Պ. Ծաննի Բերայի մէջ ալ դեղարան մը հիմնած է 1852ին որ այժմ իր որդւոյն Տօքթօր Ժ. Ծաննի վկայեալ դեղագործին յանձնուած է, գործարան մ'ունի քիմիական վերլուծութեան համար, Բուսճուգի մէջ ալ դեղավաճառանոց։

Ագրիանուպօլսոյ մէջ կաղային (կաղէօղ) ըմպելեաց գործատուն, գարեջուրի մթերանոց, գործակալութիւն ամեն տեսակ դեղօրէից և այլ նիւթոց։

Գիները խիստ չափաւոր։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

—o—

Ստորագրեալքս Գծրի Եղբարց հետ ընկերութեամբ Ղալաթիոյ Սանտըգճըլար փողոցը թիւ 130 գործատունն հաստատելնուս 'ի վեր՝ արժանապէս քաջալերուեցանք պատուարժան յաճախորդաց բազմութենէն։ Ամեն ոք լաւ գնահատեց մեր գործարանէն ելած ծխախոտոյն ընտրութիւնը, ճաշակը և գիներուն չափաւորութիւնը տեսակներուն համեմատութեամբ. ուստի և մեզ հարկ եղաւ, աւելի ընդարձակ ասպարէզ մը տալ մեր գործառնութեանց։

Եւ նախ՝ մեր գործարանն ու վաճառատունը փոխադրեցինք առաջնոյն դիմացը 109 թիւ շէնքին մէջ, որ իւր անհամեմատ ընդարձակութեամբը խիստ յարմարութիւն ունի թէ մայրաքաղաքէս թէ գաւառներէն և թէ օտար երկիրներէ եկած բազմաթիւ հրամաններուն յոյժ գոհացուցիչ կերպիւ և փութով կատարելու։

Երկրորդ՝ ծխախոտոյ բերքն արտադրող ամեն կողմ և մանաւանդ յԷնիճէ յատուկ գործակալներ կարգելով սկսած ենք մասնաւոր խնամօք պատրաստել տալ բերքը և ահա այս խնամոց և զոհողութեանց շնորհիւն է որ այսօր ամենընտիր և հոտաւէտ ծխախոտներ կարող ենք մատակարարել նաև 150նոց, 200նոց, և 300նոց և աւելի բարձր գիներով ըստ տեսակին։

Այսուհետև ոչ ոք պիտի վարանի իւր ճաշակին յարմար ընտիր ծխախոտ գտնելու մասին, բաւական է դիմել մեր վերոյիշեալ գործատունն 'ի Ղալաթիա Սանտըգճըլար փողոց թիւ 109, և կամ ամեն ծխավաճառներէ խնդրել մեր գործարանէն ելած ապրանքներէն։

Ծան. Օտար երկիրներէ ապրանք ուզողները կըմասնակցին այն մենաշնորհին, զոր ունիմք կայսերական կառավարութենէն, որ է պանտրօլի տուրքէն ազատ ըլլալ, որով 0/0 ին 20 շահ կունենան։

Վաճառատուներն են.

Ղալաթիա Սանտըգճըլար		թիւ 109
Զընտան գաբու Ջէօմլէկճիլէր	»	29
Եմին-Էօնիւ	»	56

ՏԷՄԻՐՃԱՓՈՒԼԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ԻԼԱՆ

—o—

Պէյքօզ Տէպաղխանէսինին միւպայեա օլունմագ 4000 տանէ Օտէսա հայվանաթընըն Տէրատաէթ քէսինթիսի տուզլը գուրու էօքիւզ վէ ինէք ճիւլուտի մէմհուտէն մահֆուզ պուլունան նիւմունէլէրինէ թաթպիգան թարիխի գարարինտէն հէման վէ քեամիլէն Տէպաղխանէի մէզքիւրէ թէսլիմ օլունմագ վէ թէսլիմինէ գատար քեաֆֆէի մէսարիֆի իլէ րէսմի կէօմրիւկի միւթէահհիտինէ աիտ օլմագ վէ մագպուզ սէնէտաթի միւբուզի իլէ մուամէլէսի խիթամ պուլաճագ էսմանի Օսմանլը լիրասը 100 ղուրուշ հիսապը իլէ օն պէշ կիւն միւտտէթինտէ լէվազըմաթ թահրիրաթ վէզնէսինտէն վերիլմէք շարթը վէ շէրաիթի սաիրէի միւթէֆէրրիասը իլէ պէհէր գըյէսի օն ղրուշա թալիպի էօհտէսինտէ օլմագ, Քեանունի սանիի րումինին 26ընճը բազար իրթէսի կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասասը իճրա օլունաճագընտան թալիպ օլանլարըն 27ընճի սալը կիւնիւ վէ հիւգաէ պէշ թէնզիլինէ թալիպ պուլունանլարըն Հարպիյէ նէզարէթի լէվազըմաթ ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի վէ կէլմէյէն գէվալթ օլտուղու հալտէ խաճէճէքլէրի թէնզիլաթը միւմզա վարագայի սահիհա իլէ տաիրէի մէզքիւրէ իրսալ էթմէլէրի իլան օլունուր։

20 Քեանունի սանի 96 3

——

Տայիրէի սագըյինին թագվիմխանէ գապուսը ճիհէթինտէ միւճտէտէն ինշա օլունան լօգանթա վէ գըրաաթխանէ իլէ 6 պապ տիւքքեանըն մայիւմէ իլէ գուհուր խանէ ճէք թալիպլէրինէ իճարը մուգարրէր օլտուղու ճիհէթլէ իսթիճարընա թալիպ օլանլարըն Հարպիյէ նէզարէթի իսթիքեամ վէ ինշաաթ տաիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի լազըմ կէլէճէյի էվվէլ վէ ակէր իլան օլունմըշ իսէ, պուկիւն չիւմլէյէ գատար գուհուր խանէ թալիպլէր իլէ միւզայէտէյէ կիրիշիլմիշ իսէ տէ մէզքիւր լօգանթա վէ գըրաաթխանէնին էօյլէ պիր թալիպէ իհալէսի գարարկիր օլամայաճագընտան ..., միւզայէտէսի իճրա օլունաճագ օլան ... պունլարըն գուհուր խանէ թալիպլէրինէ իճարէսինէ թալիպ օլանլար պուկիւն յարըն ...ա գէտէր գուհուր խանէ ... օլտուղու ... թալիպլէրինին Հարպիյէ նէզարէթի իսթիքեամ վէ ինշաաթ տաիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

20 Քեանունի սանի 96 2

ՋՐՀԱՆ

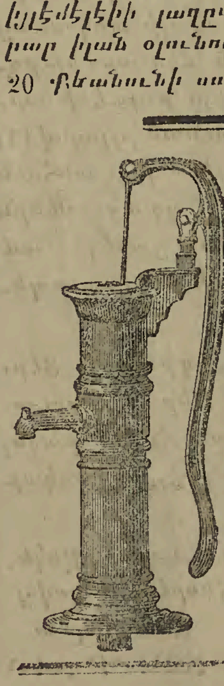

Ամերիկայի ջրհաններ մեծ և փոքր, երկան թէ հաստատուն խողովակներով թէ ջրհորներու և թէ խորունկ հորերու համար աժան գներով կըծախուին, Կ. Պոլիս Ղալաթիայ Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԽԻԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
Կ. ՊՈԼԻՍ ՃԷՆԱԼ ՊԷՅ ԽԱՆ

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա 23 յունվ.

Օսմ. Բօնս. գոցուեցաւ	14, 5
» » բացուեցաւ	14, 4
» » կէս օրին	14, 3

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

	Անգղ. լիր.
Սօսիէթէ ժէնէր. 6 0/0 (գ. կտ.)	4.11
» Օթօման »	3, 6
Կ. Պոլսոյ Պանքան »	8, 8
Քրէտի ժէնէրալ 6 0/0	3,21
Փոխ. 1863 (Մութոն) 6 0/0 Ֆր.	66,
» 1865 (») 6 0/0 »	70,
» 1869 (Բինար) 6 0/0 »	69,
» 1872 (Պօն տիւ թրէզօր) »	22,
» 1873 (Բինար) 6 0/0 »	64,
Ռումէլիի երկաթուղի Ֆր.	46,75
Լաւրիում »	112,
Թրամուէյ (գ. կտ.) Օսմ. լիր	360
Թղթադրամ »	1200

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

(Օսմ. ոսկին 100 ղրշէն)	Ղրշ.
Անգղիական ոսկի	110 3
Գաղղիական »	87 26
Զօլ	90 10
Իմփէրիալ	51 25
Խառնուրդ թուղթ 8 րուպլի 70 գարեք	
Խառնուրդ արծաթ (նոր)	90
Մէճիտիէի տարբերութիւն	8 2
Լեհնոց	129
Հինգնոց	212 10
Հինգնոց (անկէտ)	185
Մէթալիք	209 10
Ալթըն	700

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտրա 3 փետր.

Անգղ. Բօնս.	98 13/16
Օսմ. »	13
Փոխ. 1865	14 3/8
» 1869	14 1/4
» 1871	72 3/4
» 1872	23
» 1873	13 1/4
» 1877	85 7/8
Պանք Օթօման	11 5/8
Ռուս. փոխ. 73ի	90 3/4
Եգիպտ. միացեալ	71 5/8
» արտօնաւոր	94 3/4
Տայրա Սանիէ	74
Փոխ. Ռօշիլտ	94 1/2
Փոխնակագիր Փարիզի վրայ —,	

Փարիզ 3 փետր.

Գաղղ. Բօնս. 3 0/0 (գ. կ.)	119 72 1/2
» » 3 0/0 Նոր	84 62 1/2
Օսմ. Բօնս.	13 17 1/2
Փոխ. 1865 Ֆր.	71.
» 1869	70.
» 1873	66.
Օսմ. Երկաթուղի	48.75
Պանք Օթօման	546 25
Քրէտի Լիօնէ	1137 50
Ռուս. փոխ. 3 0/0 (1877)	93 1/2
» » Արևելեան	61 5/8
Իտալ. Բօնս.	88 70
Եգիպտ. միացեալ	366.25
Փոխնակագիր Լոնտ. վրայ	25.34

Վիէննա 3 փետր.

Փոխ. Լոտարիայի վրայ	118 07
Ռումէլիի երկաթուղի	22.

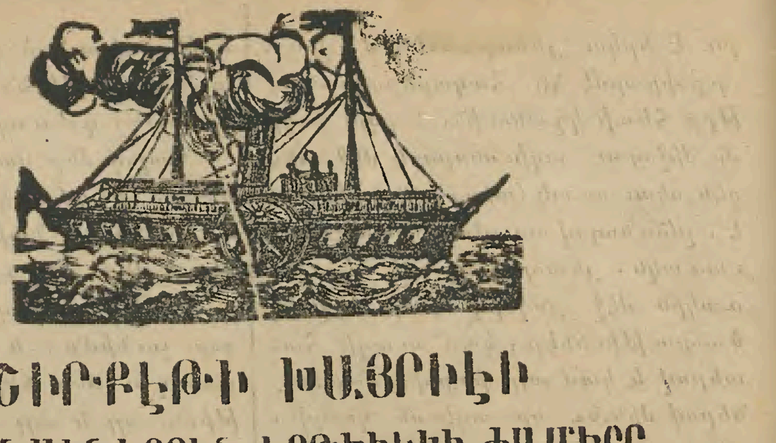

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ
ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1881 ՅՈՒՆՎԱՐ 1 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՆՎԱՐ 31

ՊՈՍՓՈՐԻ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Եուգարըյա չըգար	Թիւ
2 15	Եէնիմահալլէէն Մէզարպուրնու, Պէյիւքտէրէ, Թարապիա Եէնիքէօյ Սթէնիա. Պօյաճըքէօյ. Ռ. Հիսար. Պէպէք. (Արնաւուտ գիւղի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) (Յունվ. 20էն ժամը 2ին)	20
2 45	Ռ. և Ա. Գավաք, Եէնիմահալլէ Մէզարպ. Պէյիւքտէրէ. Թարապեա. Եէնիք. Էմիրկեան, Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնավուտքէօյ (Յունվ. 20էն ժամը 2 1/2ին)	34
3 45	Եէնիմահալլէէն Մէզարպ. Պէյիւքտ. Թարապիա. Եէնիքէօյ, Սթէն. Էմիրկեան, Պօյաճըքէօյ, Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնավ. Օրթաքէօյ (Յունվ. 20էն ժամը 3 1/2ին)	33
4 45	Եէնիմահալլէէն Մէզարպուրնու. Պէյիւքտէրէ. Թարապեա. Եէնիքէօյ. Սթէնիա, Էմիրկեան. Պօյաճըքէօյ, Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնավ. քէօյ, Գուր. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ (Յունվ. 20էն ժամը 4 1/2ին)	18
6 30	Եէնիմահալլէ. Պէյիւք. Թարապ. Պէյքօզ Բաշապ. Եէնիք. Էմիրկեան. Գանլըճա. Ռ. և Ա. Հիսար. Գանտ. Արնավուտքէօյ, Չէնկէլք. Պէյլէր. Օրթաքէօյ, Գուզկունճուք. Պէշիկթաշ. Իսկիւտար.	4
8	Ա. և Ռ. Գավաք. Եէնիմահալլէ. Մէզարպուրնու. Պէյիւքտէրէ Թարապեա. Պէյքօզ. Եէնիքէօյ. Էմիրկեան. Պօյաճըքէօյ. Ռ. Հիսար, Պէպէք. Անավուտքէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ. (Ուրբաթ օրերը Սթէնիա)։	19
9 45	Մէզարպուրնուէն Պէյիւքտէրէ. Թարապեա. Եէնիքէօյ Էմիրկեան. Ռ. Հիսար, Արնավուտքէօյ. Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ։	22

Ժամ	Արնավուտ էքսպր.	Թիւ
2 30	Արնավուտքէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ. Գապաթաշ։ (Յունվ. 20էն ժամը 2 1/4ին)	28
3	Արնավուտքէօյ, Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ (Յունվ. 20էն ժամը 2 3/4ին)	4
3 30	Պէպէք. Արնավուտքէօյ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ. Գապաթաշ։ (Յունվ. 20էն ժամը 3 3/4ին)	22
4 15	Արնավուտքէօյ. Գուրուչ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ. (Յունվ. 20էն ժամը 4 ին)	25
5	Արնավուտքէօյ, Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ. Գապաթաշ։ (Յունվ. 20էն ժամը 4 3/4ին)	20
10 25	Արնավ. Չէնկէլ. Պէյլէր.	28

Ժամ	Աշաղըյա ինէր	Թիւ
2 15	Պէյքօզ, Բաշապահչէ, Գանլըճա, Ա. Հիսար. Գանտիլլի. Վանիքէօյ, Չէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյ, Գուզկունճուք։ (Յունվ. 20էն ժամը 2ին)	19
2 15	Արնավուտքէօյ. Վանիքէօյ. Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյ. Գուզկունճուք. Գապաթաշ։ (Յունվ. 20էն ժամը 2ին)	25
3	Պէյիւքտէրէ. Թարապ. Պէյքօզ. Բաշպահչէ. Գանլըճա. Ա. Հիսար, Գանտիլլի. Վանիքէօյ. Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյ. Գուզկունճուք, Գապաթաշ։	17
5	Պէյիւքտէրէ. Պէյքօզ, Բաշապահչէ. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի. Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյ. Գուզկ. Իսկիւտար։ (Ուրբ. օրերը ժամ 5 1/2ին Պէյքօզէն). (Յունվ. 20էն ժամ 4 3/4ին)	28
8 45	Էմիրկեան, Գանլըճա Ռ. և Ա. Հիսար, Գանտիլլի. Արնավ. Չէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյ. Օրթաք. Գուզկունճ. Պէշիկթաշ. Իսկիւտար։	25

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Եուգարըյա չըգար	Թիւ
3 30	Պէշիք. Օրթաք. Արնավուտք. Ռ. Հիսար. Էմիրկ. Եէնիքէօյ, Թարապ. Պէյիւքտ. (Յունվ. 20էն ժամը 3 1/4ին)	28
3 45	Գապաթաշ. Իսկիւտար Պէշիկթաշ. Գուզկունճուք. Օրթաք. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար. Գանլճ. Էմիրկեան, Եէնիք. Բաշապ. Պէյքօզ Թարապ. Պէյիւք. Եէնիմահ։	4
5	Գապաթաշ. Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչէշմէ. Արնավ. Պէպէք. Ռ. Հիսար, Պօյաճ. Էմիրկեան. Եէնիք. Պէյքօզ, Թար. Պէյիւք. Մէզարպուրնու. Եէնիմահալլէ. Գավագլար. (Ուրբաթ օրերը Սթէն)	19
6 50	Իսկ. Պէշիկթաշ. Գուզկունճուք. Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյ. Չէնկէլքէօյ, Արնավուտքէօյ, Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար. Գանլըճա. Էմիրկ.	25
8 15	Պէշիկ. Օրթաք. Արնավուտք. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկեան, Եէնիք. Թարապեա. Պէյիւքտէրէ, Մէզարպուրնու։	22
10	Արնավ. Պէպէք, Ռ Հիսար, Պօյաճըքէօյ, Եէնիք. Թար. Պէյիւքտ. Մէզարպ Եէնիմահալլէ։	33
10 30	Պէշիք. Օրթաք Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Պօյաճ. Էմիրկեան, Սթէն. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւքտ. Մէզարպ. Եէնիմահ։	18
11 10	Պէպէք, Ռ. Հիսար, Պօյաճ. Սթէն. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւքտ. Մէզարպ. Եէնիմահ։ (Հարաւային հովերուն Սթէնիա չհանդիպիր)։	34

Ժամ	Արնավուտ էքսպր.	Թիւ
3 30	Ուղղակի Արնավուտքէօյ։	25
4 30	» »	20
9 45	Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Գուրուչ. Արնավուտքէօյ։	28
11 5	Գապաթաշ, Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավուտ.	4
11 40	Օրթաք. Գուրչ. Արնավ. Պէպէք։	22
12	Պէշիկթաշ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ.	25

Ժամ	Աշաղըյա ինէր	Թիւ
9 45	Գապաթ. Գուզկ, Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտիլլի, Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշ. Պէյքօզ, Մէզարպ. Ռ. և Ա. Գավաք։	17
10 30	Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտիլ Ա. Հիսար, Գանլճ. Բաշապ. Պէյքօզ, Թարապ. Պէյիւք։	20
11	Գուզկ. Պէյլէրպ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշապ. Պէյքօզ։	19
11 35	Գապաթ. Պէշիկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Արնավուտքէօյ։	28

Ուրբաթ օրերը ժամը 4ին շոգենաւ մը կամուրջէն պիտի ելնէ և Իսկիւտար, Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Ռ. փ. մաշ. Բաշապահչէ հանդիպելով Պէյքօզ պիտի երթայ։

Նոյնպէս ամեն ուրբաթ ժամը 5 1/2ին Եէնիմահալլէէն շոգենաւ մը պիտի ելնէ և Մէզար Պէյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկեան, Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնվ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ. հանդիպելով կամուրջ պիտի իջնէ։